

155 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA "ȘCOLII DE PONȚI ȘI ȘOSELE, MINE ȘI ARHITECTURĂ" DIN BUCUREȘTI

George M. CROITORU¹

george.croitoru70@gmail.com

ABSTRACT:

After the union of Moldova and Wallachia in 1859, during the reign of Alexandru Ioan Cuza (1859-1866) bases of the new modern Romanian state were created, including by inaugurating new institutions and adopting several laws and regulations according to the French model.

One of these institutions is the *School of Bridges and Roads, Mines and Architecture* from Bucharest, founded in 1864, October 1st. The school regulations were elaborated by the engineer Constantin Aninoșanu (1831-1880) and the first director was the architect Alexandru Costinescu (1814-1872), both being members of the Technical Council of the Ministry of Public Works. It was the first technical high school within the new modern and unified Romanian state.

Through its rigorous organization, significant value of the teachers and the high level of teaching, the School of Bridges and Roads, Mines and Architecture represents an important stage in the evolution and future development of the Romanian higher technical education.

KEYWORDS: modern Romania; School of Bridges and Roads, Mines and Architecture; bridges, roads, mines, architecture, engineering, Technical Council.

CUPRINS

1. Unirea Principatelor Române din anul 1859, act istoric fundamental în edificarea noului stat român modern
  2. Fundamentarea necesității de înființare a Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură din București.
- Principale evenimente privind constituirea și evoluția școlii
3. Regulamentul de funcționare al Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură², instituție de învățământ tehnic superior organizată după model francez
  4. Cadrele didactice ale Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură
  5. Elevii Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură
  6. Concluzii
- Bibliografie

1. Unirea Principatelor Române din anul 1859, act istoric fundamental în edificarea noului stat român modern

După unirea Principatelor Moldova și Țara Românească din anul 1859, în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866) se pun bazele noului stat român modern și a evoluției viitoare a acestuia într-o perspectivă nouă, europeană.

În contextul internațional al epocii, Franța și împăratul Napoleon al III-lea (1852-1870) reprezintă și asigură un sprijin semnificativ pentru procesul de edificare, evoluție și dezvoltare, cel puțin într-o primă fază, a noului stat român. Având exemplul instituțiilor corespondente franceze, în Principatele Unite, în principal în perioada guvernului condus de Mihail Kogălniceanu, sunt adoptate legi și reforme fundamentale³ ce vor conferi noului stat un caracter modern și european. Se

¹ Dr. ing., Divizia de Istoria Tehnicii, Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii.

² A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P. (nr. inv.), dosar nr. 59/1864.

³ Printre altele, se adoptă Legea rurală (14/26 august 1864) și Legea instrucțiunii publice (5/17 decembrie 1864), se constituie Curtea de Conturi (8/20 ianuarie 1864) și Casa de Depuneri și Consemnațiuni (1/13 decembrie 1864), se înființează Universitatea din București (4/16 iulie 1864), se promulgă Codul Penal (2/14 decembrie 1864) și Codul Civil

---

preiau și se adoptă regulamente civile și militare după model francez, cu vocabularul de specialitate aferent, termenii de origine franceză devenind majoritari.

2. Fundamentarea necesității de înființare a Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură din București. Principale evenimente privind constituirea și evoluția școlii

În perspectiva preconizatei dezvoltări economice a țării după momentul istoric al unirii Principatelor din anul 1859, rolul sectorului lucrărilor publice devine unul major și prioritar.

Guvernele epocii se confruntă atât cu problema asigurării unui număr adecvat de cadre tehnice de specialitate (conducători, ingineri și arhitecți), dar și cu necesitatea pregătirii în țară a unor noi serii de specialiști, având în vedere numărul insuficient, deși acum mai mare, al absolvenților de specialitate proveniți din școlile tehnice din străinătate (în principal, din Paris).

Guvernul Nicolae Kretzulescu (24 iunie 1862 – 11 octombrie 1863) accelerează procesul de reorganizare al noului stat român și demarează acțiuni pentru organizarea instituțională a sectorului ingineriei civile și pentru înființarea unei prime școli de învățământ tehnic superior a Principatelor Unite.

Încă de la organizarea sa din 10 august 1862 într-o structură unificată, modernă și profesionalizată, Ministerul Lucrărilor Publice urmărește dezvoltarea sistemului propriu de pregătire a cadrelor tehnice prin înființarea unei școli tehnice superioare, la nivelul european al vremii, respectiv după model francez, având în vedere orientarea politicii externe a țării în epocă.

Astfel, la 4 septembrie 1862, Ministrul Lucrărilor Publice emite un ordin către membrii Consiliului Tehnic al ministerului, pentru întocmirea unui proiect de statut și regulament al unei „Școli speciale pentru formare de conducători”. Inginerul Constantin Aninoșanu (1831-1880) întocmește Regulamentul pentru "Școala de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură", care este aprobat de Consiliul Tehnic și transmis ministrului Alexandru Șt. Catargiu la 12 februarie 1863.

Componența Consiliului Tehnic, la momentul aprobării Regulamentului pentru "Școala de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură" la începutul anului 1863, este următoarea^{4,5}: Edmond Bonnet (inspector general clasa I), Alexandru Costinescu, Panait Donici și Carol Veirach (inspectori generali clasa a II-a), Ștefan Lespezeanu (inspector șef clasa a II-a), Mihail A. Janini (conducător verficator clasa a II-a), Mihail Polizu (conducător clasa a II-a), Teodor Gulianu și Julius Simon (desenatori clasa a II-a). Cel de-al zecelea membru al Consiliului Tehnic, conform structurii noului Minister, este inginerul Constantin Aninoșanu, elaboratorul Regulamentului.

În perioada 1863-1864, după aprobarea Regulamentului de funcționare al școlii, se desfășoară ample acțiuni organizatorice ale autorităților, astfel încât problemele puse de identificarea unor spații pentru susținerea cursurilor și de asigurarea condițiilor și dotărilor didactice corespunzătoare, în concordanță cu noile exigențe didactice, vor fi soluționate în mare măsură abia către sfârșitul anului 1864.

Guvernul Mihail Kogălniceanu (12 octombrie 1863 – 26 ianuarie 1865) concretizează misiunea de constituire a „Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură”. Mihail Kogălniceanu este unul dintre marii susținători ai dezvoltării unui învățământ tehnic superior românesc și, în calitate de prim-ministru dar și de deținător al portofoliului de la Interne, Agricultură și Lucrări Publice, arată că "preocupat de necesitatea ce este de Agenți speciali, spre conducerea numeroaselor lucrări

---

(4/16 decembrie 1864), vezi *Tabel cronologic*, în Dan Berindei (coord.), *Istoria Românilor*, vol. VII, tom I, București, Editura Enciclopedică, 2003, pp. 893-894.

⁴ Nomenclatorul claselor și gradelor inginerilor și conductorilor, conform *Regulamentului pentru organizarea corpului de ingineri civili*, titlul V, art. 7, este de inspirație franceză.

⁵ Nicolae Leonăchescu, *Premise istorice ale tehnicii moderne românești*, București, Editura A.G.I.R., 2007, p. 365.

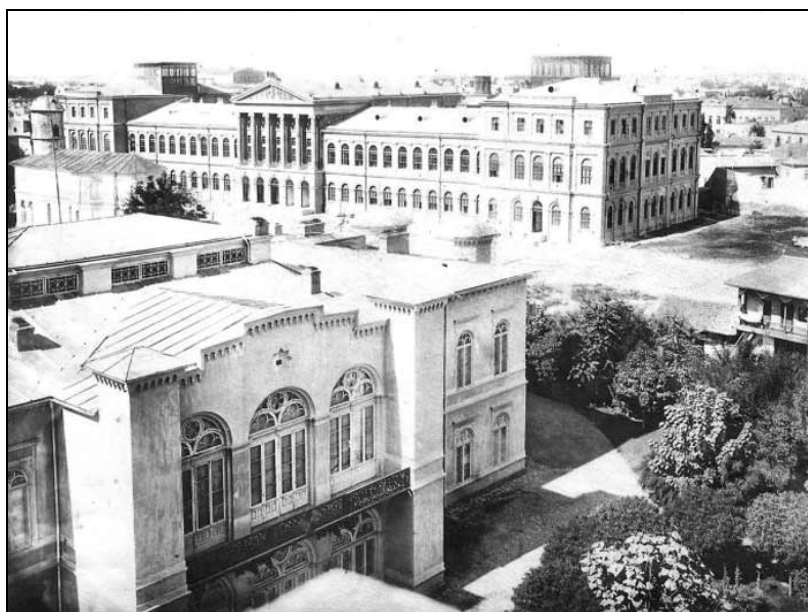
publice ce se deschid din zi în zi în ramura de poduri și șosele și de mine și, având în vedere că cea mai mare parte din orașe au lipsă de arhitecți capabili de a supraveghea și dirija dezvoltarea acelor orașe, am alocat în Bugetul anului curent sumele necesare pentru înființarea pe lângă Ministerul de Interne, Agricultură și Lucrări Publice, a unei școale menite a forma bărbați pentru lucrările aci enumerate⁶.

Domnitorul Alexandru Ioan Cuza semnează la 1 octombrie 1864 decretul⁷ privind înființarea Școlii de Poni și Șosele, Mine și Arhitectură din București.

Sunt semnalate și unele opinii critice în presă⁸ cu privire la înființarea noii școli, ce reclamă fondarea acesteia înainte ca proiectul pentru organizarea școlii să fi fost studiat de Consiliul de Stat, precum și faptul că profesorii nu au fost numiți în urma organizării unui concurs. Răspunsul guvernamental oficial este imediat, prezentând lămuririle necesare⁹.

Noua școală, având 16 elevi admiși prin concurs, funcționează pe baza unui buget asigurat de Ministerul de Interne, Agricultură și Lucrări Publice, iar în primul an de funcționare (1864-1865), sala alocată de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice pentru susținerea cursurilor se află în noua clădire a Palatului Universității¹⁰.

Deși data de începere a cursurilor este prevăzută a fi 1 octombrie 1864, cursurile încep oficial în 15 octombrie, cu o întârziere de două săptămâni.

Noua clădire a Palatului Universității din București, spațiul de desfășurare al studiilor în primul an de funcționare (1864-1865) al "Școlii de Poni și Șosele, Mine și Arhitectură". Foto din anul 1864.

Sala în care se susțin cursurile se dovedește foarte repede inadecvată, în primul rând ca suprafață, astfel încât în februarie 1865 se recomandă folosirea unei alte săli de la nivelul al treilea al

⁶ Decizia nr. 6939 din 28 iulie 1864, publicată în *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite Române, nr. 167 din 29 iulie/10 august 1864.

⁷ Decretul nr. 1129 din 1 octombrie 1864, publicat în *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite Române, nr. 222 din 5/17 octombrie 1864.

⁸ Ziarul *Dâmbovița*, în numărul din 8/20 octombrie 1864.

⁹ *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite Române, nr. 226 din 9/21 octombrie 1864.

¹⁰ Construcția Palatului Universității din București începe la 10 octombrie 1857 după planurile arhitectului Alexandru Orăscu și este finalizată integral și inaugurată abia în 14 decembrie 1869.

clădirii, cu o suprafață mult mai mare. Dimensiunile semnificative ale acestei săli recomandă execuția unor lucrări de compartimentare și amenajare, care însă nu se vor mai executa, din motive financiare și deoarece nu era clar dacă în anul școlar 1865-1866 cursurile urmau să continue în același spațiu al Palatului Universității¹¹.

Examenul anual al elevilor este organizat în perioada 10-28 mai 1865. La scurt timp, Ministerul Justiției, Cultelor și Instrucțiunii Publice solicită Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură eliberarea sălii deținută în Palatul Universității, motivul fiind necesitatea depozitării unor piese muzeale și obiecte de patrimoniu¹².

În aceste condiții, din septembrie 1865, cursurile în cel de-al doilea an de funcționare al școlii (1865-1866) se desfășoară în spațiile unor case particulare închiriate.

După actul politic de la 11 februarie 1866 (soldat cu abdicarea domnitorului Alexandru Ioan Cuza), în condițiile unei crize financiare acute, noul ministru al Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice, Dimitrie A. Sturza, adoptă măsuri de reorganizare a ministerului¹³ și de reduceri drastice a cheltuielilor bugetare¹⁴.

Reorganizarea ministerului prin decretul nr. 836 din 20 mai 1866, presupune, printre altele, și desființarea Consiliului Tehnic, structură ministerială sub autoritatea căreia funcționează Școala de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură.

Această măsură administrativă echivalează practic cu suspendarea oficială a școlii: cursurile se limitează la o durată de doi ani (1864-1866), o parte dintre absolvenți primind grade profesionale și repartiții în cadrul structurilor ministeriale.

3. Regulamentul de funcționare al Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură¹⁵, instituție de învățământ tehnic superior organizată după model francez

Regulamentul pentru "Școla de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură" este elaborat de inginerul Constantin Aninoșanu¹⁶ și aprobat de Consiliul Tehnic al Ministerului Lucrărilor Publice la începutul anului 1863. El este întocmit după model francez și cuprinde 13 capitole.

Conform cap. I (*Scopul Școlii*), rolul acesteia este de a pregăti *agenți speciali sub denumirea generală de conductori pentru studierea, conducerea și executarea lucrărilor publice, relative la construirea căilor de comunicație de tot felul: drumuri, punți, canale, canalizații și drumuri de fer, pentru conducerea lucrărilor relative la exploatarea minelor, minierilor și carierilor, în fine pentru lucrările de arhitectură și regularea orașelor*.

Școala este subordonată Ministerului de Interne, Agricultură și Lucrări Publice și este condusă de un Consiliu pentru *dirigearea instrucțiunii* și a unui Director, membru al aceluși Consiliu (cap. II, *Instituția Școlii*).

¹¹ Arhivele Naționale ale României, Serviciul Arhive Naționale Istorice Centrale, fond Ministerul Lucrărilor Publice, București (în continuare A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P.), dosar nr. 81/1864, f. 1 și 15-17.

¹² A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P. (nr. inv.), dosar nr. 81/1864, f. 32.

¹³ Decretul nr. 836 din 20 mai 1866 referitor la Organizarea Ministerului Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice, publicat în *Monitorul*, nr. 110 din 21 mai/2 iunie 1866.

¹⁴ Conform Decretului nr. 1165 din 20 iulie 1866 publicat în *Monitorul*, nr. 164 din 28 iulie/9 august 1866, bugetul ministerului este redus semnificativ, de la 1.241.600 lei la 827.833 lei (reducere cu 413.766 lei, adică cu aprox. 34%). În ceea ce privește impactul financiar al școlii asupra bugetului ministerului, se poate menționa că bugetul școlii pe anul 1864-1865 este de 134.100 lei, iar pentru anul 1866-1867 este prevăzut a fi de 150.000 lei, vezi A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P. (nr. inv.), dosar nr. 59/1864, f. 32.

¹⁵ A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P. (nr. inv.), dosar nr. 59/1864.

¹⁶ Constantin Aninoșanu (1831-1880) este absolvent al Școlii de Poduri și Șosele din București (1854) și al Școlii Centrale de Arte și Manufacturi din Paris (1859). Este inspector general clasa a II-a și membru al Consiliului Tehnic al Ministerului Lucrărilor Publice din 2 iunie 1862, vezi Nicolae Leonăchescu, *op. cit.*, pp. 795, 797, 799.

În cap. III (*Durata și modul instrucțiunii*) sunt oferite informații despre durata studiilor (cicluri de 3 ani în perioada 1 septembrie – 1 aprilie, doar prima serie începând pe 1 octombrie) și modul instrucțiunii. Instrucțiunea cuprinde o parte teoretică (*instrucțiunea școlastică*) compusă din 3 *divizii* de studii, cu cursuri, seminarii, laborator, proiecte, examene parțiale și generale și o parte practică ce se desfășoară sub forma unor campanii pe șantiere și cuprinde *ridicări de planuri și nivelmente, întregiri de lucrări executate sau în curs de execuție*.

În cap. IV (*Programul nominal al cursurilor*) sunt prezentate cele 3 grupe de discipline studiate¹⁷, respectiv cursurile de *Matematici curate* (6 cursuri), *Științe fizice* (4 cursuri) și *Cursurile aplicate* (17 cursuri).

Obligațiile elevilor sunt precizate în cap. V (*Datoriile elevilor în timpul sesiunilor școlastice*): cursurile încep dimineața la ora 8.30, au o durată de o oră și jumătate, cu pauze de 15 minute. La prânz este prevăzută o pauză de masă cu durată de o oră și 15 minute, iar după-amiază între orele 13.00-15.30 se realizează lucrările grafice. Notele de curs sunt evaluate săptămânal la examenul parțial, ce este obligatoriu, iar examenul cuprinde cel mult 3 probleme pentru care este alocat un timp de 10 minute. Examenul general se organizează la sfârșitul fiecărui semestru și cuprinde maxim 4 probleme pentru care este alocat un timp de 20 minute.

Școala se finalizează cu un proiect susținut public în fața unei comisii didactice, iar în funcție de rezultatul evaluării se efectuează încadrarea profesională a absolventului.

Obligațiile elevilor pe durata practicii, precizate în cap. VI (*Îndatoririle elevilor în timpul campaniilor*), constau în prezentarea unui caiet de practică și a unui certificat din partea specialistului (inginer sau arhitect), sub coordonarea căruia și-au desfășurat activitatea.

Sistemul de notare al elevilor este precizat în cap. VII (*Clasificarea elevilor*) și este inspirat după cel francez¹⁸, cu note între 0-20: 0-4 (rău), 5-9 (mediocru), 10-13 (binișor), 14-17 (bine), 18-20 (prea bine).

În cap. VIII (*Recompense, infrațiuni și represiuni*) sunt prezentate informații privind sistemul de recompensare și sancționare a elevilor și cuprinde alocarea unor burse de studii în străinătate (cu condiția ca elevul să obțină cel puțin 10/11 din punctajul maxim), reținerea proporțională a bursei și în final exmatricularea (în cazul absențelor nemotivate medical sau al nepregătirii cursurilor), plata doar a unei jumătăți din valoarea bursei în cazul elevilor repetenți.

Împărțirea cursurilor în catedre (cap. XIX) și *Repartisația cursurilor catedrelor pe lecțiuni în fiecare sesiune pentru treele divisiuni de studii* (cap. X) evidențiază o foarte bună organizare, riguroasă, a procesului didactic.

Referitor la condițiile de admitere în cadrul școlii, precizate în cap. XI (*Admisibilitatea*), se remarcă cerința de vârstă impusă candidatului (între 16-20 de ani), necesar a fi dovedită prin acte și

¹⁷ Cursurile de *Matematici curate* sunt: Aritmetica rațională, Algebra, Geometria plană și solidometria, Geometria descriptivă, umbrele și perspectiva, Geometria analitică cu trigonometria și noțiuni esențiale de calcul infinitesimal, Elemente de mecanică generală și statică. *Cursurile de Științe fizice* sunt: Fizică generală, Chimia, Zoologia și fiziologia animală, Mineralogia uzuală și geologia. *Cursurile aplicate* sunt: Topografie și nivelment, Statică aplicată la stabilitatea construcțiilor, Mecanică aplicată la combinația și construirea mașinilor uzuale, Hidraulică și conducerea apelor, Stereotomia și șarpanta, Cunoașterea și prepararea materialelor întrebuintate în construcții, Rezistența materialelor, Cursul de drumuri, Cursul de poduri, Noțiuni asupra drumurilor de fier, Navigația interioară naturală și artificială, Arhitectură, noțiuni istorice asupra ordinelor, bastimente de uz general, construcții urbane și rurale, Noțiuni esențiale de exploatarea minelor și carierelor, Elemente de estimație, descrieri și deviz și contabilitatea lucrărilor publice, Elemente de drept administrativ și economie politică, Igienă și salubritate generală, Lucrări grafice sub formă de crochiuri, epure, laviuri, desene, proiecte după programa dată.

¹⁸ În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, sistemul francez de notare și clasificare a elevilor este: 0 (néant), 1-2 (très mal), 3-5 (mal), 6-8 (médiocrement), 9-11 (passablement), 12-14 (assez bien), 15-17 (bien), 18-19 (très bien), 20 (parfaitement), vezi *Anales des Ponts et Chaussées*, Tome V, Éditeurs H. Dunod et P. Vick, Paris, 1895, p. 752.

solicitarea unui angajament oficial din partea părintelui sau tutorelui ca, după absolvire, elevul să lucreze minim 6 ani în domeniu, în cadrul statului român.

Capitolele finale (XII și XIII) se referă la problemele specifice de buget (*Principiile Budgetului Școlii*), în care sunt prevăzute și bursele elevilor (200 de lei pe lună).

4. Cadrele didactice ale Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură

Prin decretul domnesc nr. 1129 din 1 octombrie 1864, art. II, sunt numiți profesorii "Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură" din București: Dimitrie Petrescu, Mihail Căpuțineanu, Emanoil Bacaloglu și Nicolae Dona. Pentru aceștia este fixat un onorariu de 800 lei pe lună în timpul studiilor și 400 lei pe lună în timpul practicii elevilor. Conform art. III al aceluiași decret, Alexandru Costinescu, membru în Consiliul Tehnic al Ministerului Lucrărilor Publice, este numit director al școlii, iar Ioan Pavelescu este numit inspector de studii. Pentru aceștia, numai pe perioada studiilor, este fixat un onorariu de 400 lei și respectiv 200 lei pe lună.

Alexandru Costinescu^{19,20} (1814-1872), *Directorul Școlii*

Studiază la Școala Politehnică din Viena (1834-1838), unde urmează o pregătire de arhitect și inginer. Desfășoară activități didactice la Academia Mihăileană din Iași (1838-1845), susținând cursuri de Mecanică populară (din anul 1838) și Inginerie civilă (din anul 1840).

Dintre lucrările publice în care a fost implicat, se pot menționa: Arcul Academiei Mihăilene (construit între 1841-1845), amenajarea Teatrului Mare din Copou (1846), ambele în Iași (în prezent demolate), Spitalul din orașul Târgu Neamț²¹ (construit între 1847-1852).

După anul 1859 se stabilește în București și desfășoară primele activități administrative la nivel ministerial încă din perioada când funcționau structuri administrative paralele la București și Iași. Astfel, la 12 noiembrie 1860 este numit cu gradul de arhitect-șef în postul vacant de arhitect aflat în serviciul Ministerului Lucrărilor Publice. Alexandru Costinescu primește gradul de inspector-general clasa a II-a²² (6 august 1862) și, după organizarea Ministerului Lucrărilor Publice într-o singură structură unificată (10 august 1862), face parte din Consiliul Tehnic al ministerului (din decembrie 1862).

*Emanoil Bacaloglu*²³ (1830-1891), *Profesor de Fizică generală și Chimie*

Urmează studii universitare la Paris (între anii 1857-1858, unde obține licența în fizică în anul 1858) și la Leipzig (după anul 1858 studiază teoria elasticității și geomagnetismului, cristalografie și chimie experimentală).

Desfășoară o lungă și prestigioasă carieră didactică la București, fiind profesor de chimie la Școala de Medicină, apoi profesor de matematici la Colegiul „Sf. Sava”, profesor de fizică la Facultatea de Științe din cadrul Universității (1864-1891), profesor de fizică, chimie generală și chimie industrială la Școala de Poduri și Șosele (1864-1871, 1873-1883).

Este recunoscut ca primul autor român ce elaborează articole și studii științifice în domeniul fizicii, chimiei și matematicii, iar în anul 1879 este ales membru titular al Academiei Române, unde deține funcțiile de vicepreședinte al instituției (1884-1885) și președinte al Secției Științifice (1882-1884, 1887-1889).

¹⁹ Nicolae Leonăchescu, *op. cit.*, pp. 363-364, 449.

²⁰ Andrei Bîrsan, (coord.), Sidonia Teodorescu, Raluca Niculae, Vasile Țelea, *Dicționar al arhitecturii românești moderne (sec. XIX, XX, XXI) literele A-C*, București, Asociația „Bucureștiul meu drag”, 2012, p. 117.

²¹ Vasile Vrânceanu, *Spitalul din Târgu Neamț la 159 ani, 1852-2011* [<http://spital-tirguneamt.ro/istoric>] [11 Apr 2019].

²² Decretul nr. 612, publicat în *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite, nr. 177 din 11 august 1862.

²³ Dorina Rusu, *Membrii Academiei Române 1866-2003. Dicționar*, ediția a III-a, București, Editura Enciclopedică / Editura Academiei Române, 2003, p. 69.

Mihail Căpușineanu^{24,25} (1834-1912), *Profesor de Geometrie plană și descriptivă*

Studiază la Școala de Arte Frumoase din Paris (absolvent în anul 1857), având pregătire de arhitect și de inginer, iar în perioada 1863-1868 este arhitect al orașului București.

Este membru al unor importante comisii tehnice de avizare a proiectelor pentru edificii publice reprezentative construite în București în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Astfel, participă la avizarea proiectului Palatului Universității întocmit de Alexandru Orăscu (1863), a anteproiectului Palatului Băncii Naționale întocmit de Cassien Bernard și Albert Galleron (1882) și a proiectului Palatului de Justiție întocmit de Albert Ballu (1890). Desfășoară o lungă carieră didactică în perioada 1864-1901, iar în perioada 1877-1878 este director provizoriu al Școlii de Poduri și Șosele din București. Este membru fondator al Societății Politehnice din România (1881) și unul dintre membrii fondatori ai Societății Arhitecților Români (1891).

*Dimitrie Petrescu*²⁶, *Profesor de Aritmetică, Algebră și Geometrie analitică*

Studiază la Școala Politehnică din Paris (1855-1858), apoi se specializează în astronomie, astfel încât între 1860-1863 frecventează lucrările Observatorului astronomic din Paris, condus de Urbain Jean Joseph Le Verrier. După perioada anilor 1864-1866, când este profesor la „Școala de Poduri și Șosele, Mine și Arhitectură”, devine primul director al nou (re)înființatei Școli de Drumuri și Șosele (1867-1868). Până la pensionare este profesor de științe matematice la Universitatea din București, unde, în anul 1890, contribuie la înființarea primei biblioteci publice de cărți și reviste de matematică din țară, prin donația a 200 de volume de specialitate²⁷.

Nicolae Dona (1833-1916), *Profesor de Desen topografic și Nivelment*

Este absolvent al Școlii Militare de Ofițeri din București (1854) iar în anul 1860 devine locotenent. Profesor de desen topografic la Școala Militară de Ofițeri, în anul 1862 primește solicitarea de a preda în cadrul Școlii de Poduri și Șosele din București. În anul 1863 este avansat la gradul de căpitan și este numit director de studii la Școala Militară de Ofițeri din Iași, iar în anul 1864 este numit profesor în cadrul „Școlii de Poduri și Șosele, Mine și Arhitectură” din București. Dezvoltă o carieră militară de succes: având gradul de colonel, participă activ la Războiul de Independență (1877-1878), primește numeroase ordine și medalii românești și rusești și avansează până la gradul de general de divizie.

5. Elevii Școlii de Poduri și Șosele, Mine și Arhitectură

Prin Decizia nr. 6939, publicată în *Monitorul* nr. 167 din 29 iulie/10 august 1864, Mihail Kogălniceanu, în calitate de ministru de Interne, Agricultură și Lucrări Publice, anunță organizarea unui concurs în ziua de 1 septembrie 1864 "pentru găsirea a 16 elevi care, după ce vor primi instrucțiunea trebuincioasă, într-o școală apreciată destinată aceasta, vor fi numiți în funcțiunile citate intrând în corpul tehnic", arătând că "guvernul, pe lângă instrucțiunea gratuită ce dă elevilor, acordă fiecăruia și o retribuție mensuală sub titlul de subvențiune, de 200 lei, spre a înlesni pe cei fără mijloace", în continuare fiind prezentate condițiile de admitere în cadrul școlii, sub forma unei programe.

În urma examenului de admitere, elevii admiși în cadrul „Școlii de Poduri și Șosele, Mine și Arhitectură” sunt: I. Bacalu, Alexandru Bădulescu, Andrei Buchholzer, Nicolae C. Carcalechi, Grigore Cair, Ioan Petraru, T. Fesliu, N. Gabrielescu, Z. Marinovici, M. Măldărescu, Gheorghe N.

²⁴ Mihail Căpușineanu, [http://www.e-architecture.ro/architecture/fisa.php?id=623&lang=RO] [11 Apr 2019].

²⁵ Andrei Bîrsan, (coord.), Sidonia Teodorescu, Raluca Niculae, Vasile Țelea, *op. cit.*, p. 86.

²⁶ Nicolae Leonăchescu, *op. cit.*, p. 198.

²⁷ *Biblioteca Centrală Universitară Carol I. Istoric*, [http://www.bcub.ro/home/biblioteci-filiale-1/matematica-si-informatica/istoric-biblioteca-matematica-si-informatica] [13 Apr 2019].

Misinescu, M. Sighet, Gr. Stoenescu, A. Stanian, C. Scorțeanu și L. Stănciulescu. Elevul Ioan Petraru depune în data de 21 octombrie 1864 o cerere de înlocuire a sa cu alt elev, ceea ce conduce la admiterea lui Constantin Șt. Drăgoescu²⁸, care este următorul pe listă în ordinea rezultatelor examenului de admitere.

Nr crt	Numele și prenumele elevului	Valoare relativă: 5		Valoare relativă: 4		Val. rel.: 3	Valoare relativă: 4		Suma totală minim 160
		<i>Geometrie plană</i>	<i>Geometrie descriptivă</i>	<i>Aritmetică</i>	<i>Algebră</i>	<i>Fizică</i>	<i>Nivelment</i>	<i>Desen</i>	
		Profesor Meutrel suplinește la examene pe Profesor M. Căpușeanu		Profesor Dimitrie Petrescu		Profesor Emanoil Bacaloglu	Profesor Nicolae Dona		
1.	Carcalechi N.	18.66	19	19	19	20	18	12	290.15
2.	Marinovici Z.	19.66	17	19	18	20	17	13	285.65
3.	Stoenescu Gr.	18	18.66	18	17	20	13	9	265.65
4.	Sighet M.	18.66	17	19	16	18	10	10	253.15
5.	Gabrielescu N.	16	14	18	15	18	12	10	231.50
6.	Cair Grigore	14.50	15	15	10	18	16	11	230.25
7.	Stanian A.	16	17.70	10	10	16	13	11	219.75
8.	Bădulescu A.	16	15.66	15	10	14	12	12	219.15
9.	Misinescu Ghe.	15	13	13	10	17	16	10	219.00
10.	Măldărescu M.	13.50	11	10	10	18	16	11	209.25
11.	Fesliu T.	15	10	18	5	17	12	10	183.50
12.	Scorțeanu C.	14	15	7	5	16	10	8	170.50
13.	Drăgoescu C.	14	15	5	3	8	12	12	160.50
14.	Buchholzer A.	14	11	5	4	12	5	8	146.50
15.	Bacalu I.	12.50	4	5	4	15	8	9	138.25
16.	Stănciulescu L.	12	10	5	2	12	4	9	131.00

Tabel 1. **Rezultatele examenului anual (1864-1865) la Școala de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură**²⁹

Prin decizia nr. 4939 din 7 mai 1865³⁰ semnată de Panait Donici, membru al Consiliului Tehnic al Ministerului Lucrărilor Publice, directorul Alexandru Costinescu este informat asupra sistemului de examinare și de notare pentru examenul anual al elevilor.

Examenele se organizează în perioada 10-28 mai 1865 iar în urma rezultatelor obținute, prezentate în Tabelul 1, se decide asupra adoptării următoarelor măsuri³¹: elevii situați în pozițiile 1-10 (în ordinea mediilor) vor continua pe perioada de vară cu campania de practică, elevii situați în pozițiile 11-13 (T. Feșliu, C. Scorțeanu și Constantin Șt. Drăgoescu) sunt obligați să susțină reexaminări la disciplinele la care nu au obținut nota minimă de 10 (din 20 maxim) iar elevii situați în pozițiile 14-16 (Andrei Buchholzer, I. Bacalu și L. Stănciulescu) sunt declarați repetenți, obținând sub minimul de 160 de puncte. De asemenea, se recomandă ca primii patru elevi cu mediile cele mai mari (N. Carcalechi, Z. Marinovici, Gr. Stoenescu și M. Sighet) să promoveze direct în anul al III-lea, dând dovadă de *multă stăruință la învățatură*.

²⁸ A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P. (nr. inv.), dosar nr. 81/1864, f. 4, 7, 8.

²⁹ A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P. (nr. inv.), dosar nr. 81/1864, f. 29.

³⁰ Conform deciziei nr. 4939 din 7 mai 1865, notele sunt cuprinse între 0-20, fiecare obiect de examen având o valoare relativă (Geometrie plană și Geometrie descriptivă: 5, Aritmetică și Algebră: 4, Fizică generală: 3, Nivelment și Desen: 4), iar nota minimă admisă pentru fiecare obiect este 10. Rezultă nota totală minimă necesară absolvirii primului an: $(5+4+3+4) \times 10 = 160$ de puncte, vezi A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P. (nr. inv.), dosar nr. 81/1864, f. 21.

³¹ Conform adresei nr. 6405 din 11 iunie 1865 transmisă conducerii Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură de către Ministerul Lucrărilor Publice, vezi A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P. (nr. inv.), dosar nr. 81/1864, f. 30.

Nr crt.	Numele și prenumele	Gradul profesional obținut de elev /absolvent		Observații
		Conducător clasa a III-a	Elev conducător	
1.	Carcalechi Nicolae	●	-	cf. decret nr. 1166/20.07.1866
2.	Marinovici Z.	●	-	cf. decret nr. 1166/20.07.1866
3.	Stoenescu Gr.	●	-	cf. decret nr. 1166/20.07.1866
4.	Sighetii M.	●	-	cf. decret nr. 1166/20.07.1866
5.	Gabrielescu Nicolae			
6.	Cair Grigore	-	●	cf. decret nr. 1166/20.07.1866
7.	Stanian A.	-	●	cf. decret nr. 1166/20.07.1866
8.	Bădulescu Alex.	●	-	cf. decret nr. 1166/20.07.1866
9.	Misinescu Gheorghe			
10.	Măldărescu M.			
11.	Fesliu T.			
12.	Scorțeanu C.			
13.	Drăgoescu Șt. Constantin			
14.	Buchholzer Andrei	-	-	declarați repetenți după anul I
15.	Bacalu I.	-	-	declarați repetenți după anul I
16.	Stănculescu L.	-	-	declarați repetenți după anul I

Tabel 2. Situația elevilor Școlii de Poni și Șosele, Mine și Arhitectură după al doilea an (1865-1866)

Cum s-a menționat mai sus, după evenimentele politice de la 11 februarie, cursurile școlii sunt practic suspendate și limitate la o durată de doi ani (1864-1866), iar o parte dintre elevi primesc grade profesionale³² după al doilea an de studii: 5 devin conducători clasa a III-a și 2 devin elevi-conducători, așa cum se prezintă în Tabelul 2.

La scurt timp, absolvenții primei promoții a „Școlii de Poni și Șosele, Mine și Arhitectură” (1864-1866) primesc repartiții la nivelul diviziilor teritoriale ale Ministerului Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice³³, așa cum se prezintă în Tabelul 3, sub coordonarea unor specialiști cu experiență.

6. Concluzii

După unirea Principatelor Moldova și Țara Românească din anul 1859, în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza se pun bazele noului stat român modern și a evoluției viitoare a acestuia într-o perspectivă nouă, europeană, prin crearea unor instituții noi, prin adoptarea unor legi și regulamente civile și militare, în principal după model francez.

Una dintre aceste instituții este "Școala de Poni și Șosele, Mine și Arhitectură" din București, înființată de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza la 1 octombrie 1864. Este prima școală tehnică superioară ce funcționează în cadrul noului stat român modern, unificat.

Printr-o organizare riguroasă la nivelul european al epocii, prin valoarea semnificativă a corpului profesoral și a nivelului înalt al actului didactic, "Școala de Poni și Șosele, Mine și Arhitectură", cu activitate în perioada 1864-1866, reprezintă o etapă fundamentală în cadrul evoluției și dezvoltării viitoare a învățământului tehnic superior românesc.

³² Conform Decretului nr. 1166 din 20 iulie 1866, publicat în *Monitorul*, nr. 164 din 28 iulie/9 august 1866.

³³ Decretul nr. 1199 din 24 iulie 1866, publicat în *Monitorul*, nr. 165 din 29 iulie/10 august 1866.

Nr crt	Numele și prenumele / gradul profesional al absolvenților	Sarcinile primite de absolvenții Școlii de Poni și Șosele, Mine și Arhitectură și repartizarea acestora la nivelul diviziilor teritoriale ale Ministerului Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice
1.	Nicolae Carcalechi, conductor clasa a III-a	Lucrează în cadrul Diviziei I teritoriale sub coordonarea Inginerului Inspector general Dimitrie Frunză, având sub inspecție lucrările și căile de comunicații amplasate între granița cu Austria și comuna Șanțuri (Dâmbovița). Inginerul Dimitrie Frunză este Inspector general al Diviziei I teritoriale.
2.	Z. Marinovici, conductor clasa a III-a	Lucrează în cadrul Diviziei I teritoriale sub coordonarea Inginerului Șef clasa a III-a Marinovici, având sub inspecție lucrările și căile de comunicații amplasate între Vârciorova și Slatina și în special întreținerea șoselelor predate în circulație.
3.	Alexandru Bădulescu, conductor clasa a III-a	Lucrează în cadrul Diviziei I teritoriale sub coordonarea Inginerului Șef clasa a III-a Radu Condeescu, având sub inspecție lucrările și căile de comunicații amplasate între Slatina și Șanțuri, porțiunile de șosea de la Slăvitești, Cozia, Șipote și de la Căineni la Râul Vadului.
4.	M. Sigheti, conductor clasa a III-a	Lucrează în cadrul Diviziei a II-a teritoriale sub coordonarea Inginerului Inspector general Carol Veirach, având sub inspecție lucrările și căile de comunicații amplasate între comuna Șanțuri (Dâmbovița), Galați și Tecuci. Inginerul Carol Veirach este Inspector general al Diviziei a II-a teritoriale.
5.	Grigore Cair, elev-conductor	
6.	A. Stanian, elev-conductor	Lucrează în cadrul Diviziei a II-a teritoriale sub coordonarea Inginerului Șef clasa I Ioan Iorceanu, având sub inspecție șoselele București-Giurgiu, București-Oltenița, București-Țigănești, București-Șanțuri și șoseaua din jurul capitalei.
7.	Gr. Stoenescu, conductor clasa a III-a	Lucrează în cadrul Diviziei a III-a teritoriale sub coordonarea Inginerului Inspector general Gheldry, având sub inspecție lucrările și căile de comunicații amplasate de la Focșani prin Tecuci, Iași la Dorohoi. Inginerul Gheldry este Inspector general al Diviziei a III-a teritoriale.
Tabel 3. Repartizarea absolvenților Școlii de Poni și Șosele, Mine și Arhitectură la nivelul diviziilor teritoriale ale Ministerului Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice (1866)		

Bibliografie

Cărți

- Berindei, Dan (coord.). *Istoria Românilor*, vol. VII, tom I, București, Editura Enciclopedică, 2003.
- Bîrsan, Andrei (coord.), Sidonia Teodorescu, Raluca Niculae, Vasile Țelea. *Dicționar al arhitecturii românești moderne (sec. XIX, XX, XXI) literele A-C*, București, Asociația „Bucureștiul meu drag”, 2012.
- Leonăchescu, Nicolae. *Premise istorice ale tehnicii moderne românești*, București, Editura A.G.I.R., 2007.
- Rusu, Dorina. *Membrii Academiei Române 1866-2003. Dicționar*, Ediția a III-a, București, Editura Enciclopedică / Editura Academiei Române, 2003.

Periodice

- Analles des Ponts et Chaussées*, Tome V, Éditeurs H. Dunod et P. Vick, Paris, 1895.
- Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite nr. 177 din 11 august 1862.
- Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite Române nr. 160 din 20 iulie/1 august 1864.

8. *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite Române nr. 167 din 29 iulie/10 august 1864.
9. *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite Române nr. 222 din 10/22 august 1864.
10. *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite Române nr. 226 din 9/21 octombrie 1864.
11. *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite Române nr. 110 din 21 mai/2 iunie 1866.
12. *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite Române nr. 164 din 28 iulie/9 august 1866.
13. *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite Române nr. 165 din 29 iulie/10 august 1866.
14. *Dâmbovița*, București, 8/20 octombrie 1864.

Documente de arhivă

15. A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P. (nr. inv.), dosar nr. 59/1864.
16. A.N.R. - A.N.I.C., fond M.L.P. (nr. inv.), dosar nr. 81/1864.

Internet

17. Vrânceanu, Vasile. *Spitalul din Târgu Neamț la 159 ani, 1852-2011* [<http://spital-tirguneamt.ro/istoric>] [11 Apr 2019].
18. *Căpuțineanu Mihai* [<http://www.e-architecture.ro/architecture/fisa.php?id=623&lang=RO>] [11 Apr 2019].
19. *Biblioteca Centrală Universitară Carol I. Istoric* [<http://www.bcub.ro/home/biblioteci-filiale-1/matematica-si-informatica/istoric-biblioteca-matematica-si-informatica>] [13 Apr 2019]